

LUMINA PENTRU TOȚI

Nu este mărire fără virtute; dar nici virtute fără lumină. Deci lumină înaintea de toate.

Națiunea cea mai mare este aceea care are cele mai multe școli.

Școala este arma viitorului.

Familia și școala trebuie să lucreze împreună la educația copiilor.

Scopul principal al educației este formarea caracterelor energice și morale. Educația și ajunge școala prin ajutorul instructorilor.

Revistă ilustrată de enciclopedie și de pedagogie pentru luminarea poporului

Director : ENIU D. BALTÉNU

Redacția și Administrația se află provisoriu la pensionatul Eniū-Bălténu, strada Negustorilor, 7.

Cuprinsul No. 4. — 1, Cestiuni pedagogice. — 2, Pedepsele copiilor. — 3, Surdo-mușii. — 4, Scrierea și citirea. — 5, Cum Gertruda învață copiii săi. — 6, Distribuția premiilor la școlile din Bârlad. — 7, Mare sărbătoare școlară rurală sau d-l Stolojan și școlile sătești. — 8, Bibliografi. — 9, Sumare de reviste. — 10, Deslegări. — 11, Anunț.

Apare de 2 ori pe lună în 24 pagini, sau o dată în 48 pagini.

Abonamentul pe an 10 lei, pe 6 luni 6 lei.

Pentru străinătate 15 lei pe an.

BUCUREȘTI
 TIPOGRAFIA CURȚII REGALE, Proprietari F. GÖBL FR
 12. — Passagiul Român. — 12.

1885

Domnii abonați

Sunt rugați să ne trimită costul abonamentului prin mandate sau timbre postale la administrația revistei „Lumina pentru toți”, Strada Negustori, No. 7, București.

Opere apărute de Eniu D. Băltănu:

Studiul asupra poezii didactice la Eleni, 4 lei. — **Discurs asupra stilului de Bufon**, traducere 30 bani. — **Metodul de a învăța pe copii cu înlesnire scrierea și citirea** după procedura fonomică, 35 bani. — **Învățământul intuitiv, lecția I**, 20 bani. — **Carmen Sylva**, ilustrată, 30 bani.

Se află de vânzare la librăria Frații Ionițiu, Strada Șelari, și la administrația acestei reviste.

«LUMINA PENTRU TOȚI»

Cuprinsul numerilor apărute :

No. 1. Prospectul. — Apelul. — Enciclopedia. — Pedagogia. — Educațiunea. — Carmen Sylva. — Învățământul intuitiv pentru copiii de ambele sexe după metoda și procedurile lui Pestalozzi și Froebel. — Surdo-muți și metoda de a învăța să vorbească. — Morții noștri. — Victor Hugo. — Școlile particulare. — Doctorul fără arginți. — Studiul naturii. — Ce este de făcut pentru ridicarea României din punctul de vedere economic? — Școlile sătești din Ilfov sufer de un mare rău. — Mai am un singur dor (poezie). — Loteria viitorului edificiu al Ateneului. — Diverse. — Bibliografie. — Anunțuri. — Acest număr are cinci ilustrații.

No. 2. Pestalozzi. — Pedagogia lui Pestalozzi. — Cum Gertruda învață copiii săi — Carmen Sylva (urmare și fine). — O mulțumire. — Glossă (poezie). — Educațiunea (urmare și fine). — Biserica. — O biserică zugrăvită după regulile artei. — Sordo-muți Stejarul în România. — O aruncătură de ochiu asupra Educațiunii. — Școlile Sătești și congresul didactic. — Literatură populară. — Sufărările școlilor sătești. — Doctorul fără arginți. — Diverse. — Bibliografie. — Corespondență. — Anunțuri.

No. 3. Învățământul intuitiv. — Cum învața Gertruda copiii săi — Surdo-muți. — Distribuția premiilor la școlile din Bărlad. — Apel. — Studiul naturii. — O aruncătură de ochiu asupra Educațiunii. — Diverse. — Bibliografie. — Sarada. — Anunțuri.

Sumarul revistei «**Economia Națională**» No. 34 de la 19 curent are 1) Școlile practice pentru industria casnică; 2) Studiul statistic-economic asupra pădurilor din Dobrogea; 3) Raport despre comerțul exterior al României; 4) Furagiurile artificiale; 5) Cea ce se adaugă grâului spre a se face pâine; 6) Revistă agricolă și Comercială; 7) Statistica minelor; 8) Desinfecțarea vinurilor; 9) Prețul produselor agricole; 10) Institutul meteorologic al României; 11) Bursa.

No. 35 de la 26 curent are sumarul acesta :

1) Politica noastră comercială după povețele presei străine; 2) Ancheta comercială și industrială în Austro-ungaria; 3) Efectele meteorologice obținute prin plantațiuni; 4) Câte-va cuvinte asupra unei cestiuni fundamentale în agricultură; 5) Prețul vitelor și produselor; 6) Diverse; 7) Bibliografie; 8) Revista comercială. — Citirea acestei reviste este de mare folos or cui, dar mai ales agricultorului.

Erata la No. 1.

La pagina 33. coloana II, rândul al 5 de sus Să se citească „séra, și lucéfărul de diminéța” în loc de „séra, și alta lucéfărul de diminéța”

LUMINA PENTRU TOȚI

Revistă ilustrată de enciclopedie și de pedagogie pentru luminarea poporului

DIRECTOR ENIU D. BĂLTĒNU

CESTIUNI PEDAGOGICE

Pedepsele Copiilor

În cestiune de educațiune, nu este nimic mai greu și de mai mare însemnătate ca deosebirea între greșelele cari trebuie să fie pedepsite și între acele cari merită să fie ertate.

Între aceste din urmă punem :

Ântâiu, greșelele copiilor cari se întâmplă din nebăgare de sémă sau din neștiință, și cari nu vin din răutate nici din intenție ră;

Al doile, greșelele venite din ușurința copiilor, și cari se vor îndrepta negreșit cu timpul și cu elatea;

Al treilea, tot în această clasă de greșele ar trebui puse uitările copiilor la învățarea citirii, scrierii, etc.; pentru că nu credem c'ar trebui să li se aplice pedepse rigurose pentru a-rinta de a scutura jugul au'orității.

semenii uitării venite de la firea ér nu de la voința copiilor; de aceea pedagogia cere să se afle alte mijlôce pentru înlăturarea greșelelor cari nu provin dintr'o inimă rénică din do-

Este un mare merit din partea dascălului său a părintelui ca să nemerescă gradele de pedepse pentru corigerea greșelelor. Atárnă de la ei ca să se dé o idee de rușine și de desonóre multor lucruri cari de sineși sunt indiferente și cari nu devin pedépsă de cât prin ideea ce li s'au atribuit.

Vițul care merită o tractare aspră, este numai îndărătnicia în réu, dar o îndărătnicie voită, determinată și fôrte pronunțată. Să nu dăm numele de îndărătnicie greșelelor isvorite din ușurință și nestatornicie în cari pot căde adeseori copiii uitucel, ușurei sau șglobii din firea lor.

Să ne închipuim o minciună. Dacă un copil minte de frică, greșela este mică și cere numai o observație blândă. Dacă copilul spune minciuna din voința sa și o susține cu îndrăsnélă, atunci eleste cu adevérat vinovat și trebuie pedepsit. Totuș nu cred că ântâia óră să se întrebuintze pedepsele cele mai aspre.

Este și un fel de îndărătnicie provenită din lene, care negreșit că pricinuește mare necaz educatorilor și îi dă de ostenelă mare, adică când școlarul nu voește să învețe nimic nesilit.

Mărturisesc că niște ast-fel de copii aduc pe bieții dascăli în gré cum-până. În acest cas, ei trebuie să puie la încercare totă înțelepciunea și priceperea lor ca să facă învățătura pentru asemeni școlari, dacă nu plăcută, cel puțin *suportabilă*, amestecând asprimea cu blândețea, amenințările cu făgăduiele, pedepsele ușore cu recompensele. Când însă toate aceste mijloce au fost încercate fără nici un rezultat bun, atunci se pot întrebuița și pedepse mai aspre. Dar când găsești cu cale că o pedepsă este de totă trebuința, îți rămâne să mai cauți încă timpul când și modul cum trebuie să fie aplicată.

Un medic înțelept așteptă ca bolnavul să fie în stare de a pute lua doctoriile, și în acest scop pândeste momentul favorabil.

Întâia regulă e să nu pedepsești nici de cum pe copii chiar în momentul când el face greșela, de temă să nu'l îndârjești și să nu'l faci să cadă în altă greșelă și mai mare. Trebuie să'i lași timp ca să 'și vie în sineși, să 'și înțeleagă nedreptatea și în acelaș timp dreptatea și trebuința pedepsei, căci numai așa îl pui în stare să profite de pedepsă.

Al doilé, educatorul nu trebuie să pedepsescă cu patimă nici cu mânie, mai ales dacă greșela ce pedepsește îl privește personal, cum ar fi, de exemplu, o lipsă de respect sau vr'o vorbă supărătoare. Or cât de mică emoțiune s'ar vedé în obrajii educatorului său în tonul său, copilul simte numai de cât că acest foc a fost aprins de ardorea patimii, nu de zelul datoriei; pentru că copiii or cât de frageți ar fi știu că numai rațiunea are drept să îndrepteze.

Dar dacă pentru copilul vinovat simțimentul onorei, rușinei n'are nici o putere, atunci trebuie să se facă ast-fel în cât pedepsa întrebuițată să facă asupra lui o impresie vie și trainică, în fine ca în lipsa unui motiv mai nobil, frica cel puțin să'l pôta ține în frâu.

Nici nu mai este trebuință să spunem că palmele, ghionturile și celelalte pedepse de felul acesta, venite numai din patimă, sunt cu totul oprite educatorilor, căci ei trebuie să pedepsescă numai pentru ca să corigeze și patima nu îndreptază nici o dată.

Educatorul trebuie să se întrebe pe sine însuși, dacă el pôte fi cu sângele rece, când dă o palmă unui copil. Mânia, fiind é însăși un vițiu, ar pute óre fi un léc bun pentru a vindeca vițiile altora?

Să fim dar târđii și înțelepți la pedepse!

Fr. Pfeffer.

SURDO-MUȚII ¹⁾

Metóda de a'i face să vorbescă.

Între gândire și vorbire este o strinsă legătură; de aceea orî-ce vorbă este însoțită de o mișcare, de o lucrare produsă

¹⁾ Vezi No. 3 al revistei „Lumina pentru toți.”

în noi ; căci noi, prindând vorba cu auzul, o transmitem sufletului nostru ; dar surdo-mutul neavând auzul, vorba este pentru el numai o formă fără viață, fără nici un sens, care nu produce în sufletul lui nici o simțire, lucru care se poate observa de or-cine în viața de toate zilele, ba chiar și copiii pot observa acesta. Ast-fel, eu 'mă aduc aminte din copilărie că o bătrână, văicărind pe un copil surdo-mut, povestea că : „pe vremile, când Turcii pustiau țara și locuitorii fugiau la

„munți, se afla între rudele casei și un surd — „Turcii !!“ „Turcii !!“ „vin Turcii !!“ striga un flăcău care fugia cât putea pe un cal. La vorba „Turcii !!“ se făcu mișcare mare, toți alergau în toate părțile, coprinși de spaimă, afară de surd care se uita cu ochi mari la această ferbere, până când un bătrân prin câte-va semne îl făcu să înțeleagă primejdia ce ne amenința. După ce ședurăm câtă-va vreme ascunși prin munți, sosi un om trimis de stăpânire să ne spună că Turcii s'au dus din țară. La această știre o mare bucurie se scrisse pe fețele tuturor, dar bietul surd rămase nesimțitor la acesta, până când i se arătă érași prin semne pricina veseliei, când el începu să sară în sus de bucurie. „Vedeți mamă, dișe bătrâna, este mare lucru să auză omul ! „Pentru surd vorba de bucurie și vorba de întristare este ca „și cum n'ar fi.“ Și avea mare dreptate baba.

În adevăr, pentru surdo-mut cuvântul, graiul omului n'are nici o însemnare. Dar în lipsa auzului, întrebându-se simțul tactului (pipăitului) surdo-mutul poate învăța să priceapă într-o cât-va relația sufletului cu lucrurile esteriore și să 'l apropie puțin de nivelul copilului auzitor.

Surdo-mutul vorbind tare, de și n'auze nimic, pricepe,

simte foarte bine formele articulate ce produce el însuși, și se poate dice că el înțelege înăuntru că vorba însemnă ceva pentru el. Ba încă pipăitul la el poate ajunge la un așa grad de simțire prin practică în cât vorba articulată îi înfățișază obiectul numit.

Reposatul Teuscher, surd din nascere și fost profesor la institutul surdo-muților din Lipsca, scrie ast-fel : „Cât despre mine, mărturisesc că articulația este cu totul intrupată în in cugetarea mé. Eu nu pot cugeta de cât vorbindu-mă mie însumi, căci am auzul interior ; nimic nu'mi lipsește de cât puterea de a auzi de afară vorbe și sunete articulate, precum aud persoanele care au auzul“.

„Inșă eu simț pré bine în intrul meu sunetele ce produc eu însumi când îmi vorbesc ; ele plutesc înaintea mé, chiar când eu cuget în tăcere. Așa, eu înțeleg că vorbele cari esprimă idei și sentimente vesele sau nobile trebuie să se pronunțe alt-fel de cât vorbele cari exprimă întristare“.

Așa dar sentimentul inimei dá intru cât-va vorbelor órecare înălțime sau profunđime.

Vorbele spuse sunt semnele, sunt icónele ideilor, ér *vorbele scrise* sunt semnele, sunt icónele vorbelor spuse ; decí vorba spusă este mai aprópe de minte de cât vorba scrisă. De unde urmédă că orí-cât de réu ar vorbi cine-va tot va esprima mai bine și mai repede ideile sale de cât prin scriere, chiar dac'ar scrie foarte bine.

„Cu tóte acestea, dice D-l Dr. Polano, v. presidentulcomisií administrative a institutului surdo-muților din Rotterdam, să nu ne inchipuim că s'ar poté vrodată pune surdo-muții pe aceeași linie cu școlarií auzitorí ; căci scopul la care trebuie să tindem în educația surdo-mutului, este imputinarea pe cât se poate a neajunsurilor ce el întâlnește în viața socială și reapropierea lui intru cât va de confratele său auzitor.... Dacă acest rezultat a fost dobândit undeva, este aici, în Rotterdam, prin înlăturarea dactilologiei, prin părăsirea or-cărui fel de semne convenționale, prin intervenirea vorbeí articulate ca singurul mijloc de învățământ și de comunicație între școlari, cu profesorií și cu or-ce altă persoană... Pentru a vă convinge, vă voiú conduce nóptea, la căpătâiul patului școlariilor noștri ca să auziți, cum reproduc ei în sunete articulate cea ce se petrece în sufletul adâncit în somn. Voiú

„chema medicul care ne va atesta că surdo-mutul or-cât de puțin înaintat la învățatură, exprimă fără greutate diversele „sensazioni ce îl provocă bóla, sau voiú chema chiar pe profesorul de religie să vă declare cu câtă înlesnire face pe școlarul surdo-mut să înțeleagă prin cuvânt ideile cele mai abstracte și face să îi vibreze fibrele cele mai intime ale sufletului lui, de îndată ce profesorul este în curent cu metoda de învățământ“.

În fine, D-l Dufau scrie: „Este adevărat că surdo-mutul nu va ajunge nici odată să pronunțe esact și limpede ca auditorii; dar printre auditorii sunt destule persoane unele gângave, peltice, altele cari întonează rău, vorbesc așa de urât în cât abia pot fi înțelese cu mare greutate, și cu toate acestea nu sunt condamnate din această cauză să nu mai vorbească de loc. Am vădut adesea orî streinî într'o situație analógă surdo-mutului, și totuș ei nu renunțau la vorbire, deși vorbeau destul de neplăcut pentru locuitorii țării noastre.

„Conclusia naturală este : să ne mulțumim, când vedem că un surdo-mut a ajuns prin metoda articulațiunii să vorbească puțin, deși acest puțin ar fi rău spus, pronunțat și întonat; căci o vorbire or cât de defectoasă ar fi, tot este preferabilă unei muțenii“.

Succesul dobândit și care se dobândește în Țările noastre, stăruința ce se pune în Germania, în Elveția, în Austria, în Danemarca, în Italia, în Spania și în Olanda, de a urma și de a apăra această metodă contra atacurilor și obiecțiunilor școlii franceze, toate acestea sunt un răspuns afirmativ și decisiv în favoarea articulațiunii artificiale ca fiind un mijloc bun de învățare, care nu trebuie neglijet și din care se poate trage cele mai frumoase rezultate posibile în instrucția surdo-mușilor.

Articulația privită din punctul de vedere al igienei

Știm că funcțiunea principală a plămânilor este resuflarea, adică plămânii trag aer de afară în pept, unde îl pun în contact cu sângele și apoi dau afară aerul stricat. Dacă această funcțiune ar înceta la o viețuitoare numai câte-va minute, această viețuitoare ar înceta din viață. De aceea cu cât mișcările de respirație ale plămânilor sunt mai numeroase, cu atât intră mai mult aer în plămâni. Persoana care scote sunete și pronunță

vorbe, pune mai mult în mișcare plămâni și deci introduce mai mult aer, de cât persónă care nu vorbește. Din acestea urmază că lipsa de exercițiu a plămânilor la surdo-muții cari nu învață să vorbească pôte fi adeseori vătămătoare sănătății.

Etă cum se exprimă D-l Dr. Colombat, în această privință :

„Pentru ca să apretiam tot folosul ce pôte trage surdo-mutul „pentru sănătate din întrebuințarea vorbirii articulate, este „destul să aruncăm o căutătură de ochiū asupra organelor ce „articulația pune în acțiune. Influența articulației se întinde la „tôte organele cari particip la producția ei, adică la gură, la „laringe, la trachea arteră, la bronchiū și mai ales la plămâni „Dacă reflectăm asupra importantelor funcțiuni ale plămânilor, „suntem isbiți de folósele fôrte mari ce articulația procură „întregei economii a corpului. Vocea și vorbirea înmulțesc „mișcările de resuflare ale plămânilor și măresc prin urmare „silitințele de suflare afară necesară espulsiunii (gonirii) flui- „dului care vibrând prin córdele vocale, trebuie să producă „vocea. Din această lucrare fôrte mare a respirațiunii, rezultă :

„1 că o cantitate mai mare de aer se repede în plămâni care „deschide tôte vacuolele ce îi compun; 2. că acest aer (în „contact c'o suprafață absorbantă mai întinsă), se descom- „pune mai bine, și 3. că sângele care vine în plămâni să se „întâlnescă cu aerul spre a primi o nouă putere de viață, com- „binându-se cu oxigenul din aer, duce cu el pretutindenea „în corp o cantitate mai mare de oxigen, de acest gaz care „este elementul principal al vieții. Afară de acestea știința „a'constatat că vorbirea cu voce și cântarea înlesnesc mistuirea „bucate!or introduse în stomac.“

D-l Reich îndemnă ca surdo-muții să începă cât mai de timpuriū să învețe articulația; căci cu cât surdo-muții înainteză în etate, cu atât mai greū funcționează organele principale ale vocii, așa că pentru a forma pe scolarul surdo-mut la articulație, când este înaintat în etate, trebuie nu-numai timp mai mult, ci și sfortări mai mari. Afară de acestea, experiența constată că pe un ast-fel de surdo-mut costă fôrte mult să pronunțe mai multe vorbe fără întrerupere și pe ne-resuflate. Nelucrarea plămânilor împedică desvoltarea lor; de acea surdo-mutul este silit să resufle adese, cea-ce produce întreruperi în pronunțarea sa.

Dacă învățătura articulației începe tocmai la 12 ani, sau și

mai târziu, atunci eforturile trebuincóse pentru această învățatură vor inspira tēmă pentru pierderea sănătății prin nedeprindere cu articulația. „Dacă am pune, dice D Magnat, pe „surdo-muți la vorbirea articulată, de la 6 sau 7 ani, și dacă „am combina această învățatură cu citirea făcută cu glas tare „adesea repetată; plămâniilor lor s'ar desvolta, peptul s'ar întări și s'ar lărgi. Cu cât se va deda mai mult la acest exercițiu și cu cât se vor începe mai curând, cu atât mai curând de asemenea va înceta trebuința de vorbirea prin „semne, în fine cu atât mai mult pronunțarea copilului va „deveni clară și plăcută. Cu cât izolarea surdo-mutulului va fi „mai lungă, cu atât mai mult inteligența lui va amorți și se „va falsifica. Decă este de totă importanța ca el să între „cât mai iute într'un institut de surdo-muți unde se învață „articulația.“

Primirea târzie a surdo-muților în institutele franceze, la 12 ani, este pedica că mai mare la dobândirea unei pronunțări bune în articulația școlărilor lor.

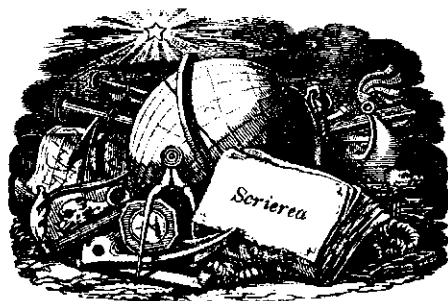
D-l Dr. Polano pretinde că un număr foarte mare din surdo-muții, crescuți în institute, nu se întrebunțază numai învățătura semnelor și a dactilologiei, mor de oftică laringită sau pulmonară.

D-l Dr. Colombat dice: „totă lumea știe că lipsa completă „de exercițiu este tot așa de vătămătoare unui simț, unui organ „unui membru cași abuzul. Această constatare este de o po- „trivă adevărată, fie vorba de picior, de stomac sau de organele vorbirii. Dar surdo-mutul care nu vorbește, condamnă „organele vorbirii la un repaus silit; plămâniilor fiind organul „cel mai însemnat din acele cari produc vorbirea și neîmplinind jocul lor natural, cad pe nesimțite într'o stare patologică care predispune pe surdo-mut la oftică“.

Aceste observațiuni curat igienice vorbesc toate în favoarea școlii germane care întrebunțază metoda de articulație.

Cu toate acestea, dacă pe de o parte nu trebuie să neglijem articulația, pe de alta trebuie să renunțăm la ea, or de câte-oră un motiv de sănătate o cere. E o cestiune de experiență pentru profesor și un motiv mai mult pentru a nu lăsa educația acestor copii la voia întâmplării și spiritului de sistem.

SCRIEREA ȘI CITIREA

I.

Minunat lucru mai este și cartea. Veți! Fie-care liniură este intruparea unei gândiri nemărginite; fie-care vorbă este corpul unei idei și fie-care literă este icóna unui sunet. Ia o bucată de hârtie, de pândă sau de or-ce alt material și zugrăvește sau sgârie pe é chipurile sunețelor limbii românești, corpurile ideilor și gândirilor tale, și apoi trimite-o preste nouă mări și nouă țări. Ei bine și acolo această *scrisoare* a ta va spune acum și chiar în vécurile viitoare, gândirile și ideile tale; va infățișa icónenele, adică literile, sunețelor limbii românești. Dar bine înțeles că cartea ta nu va fi pricepută decât de acela care o va ști citi, de acela care va cunoște semnele sunețelor limbii tale și însemnarea fie-cărui vorbe; de óre-ce scrierea din ziua de astăzi are acest rău că nu pòte fi înțelesă de or-cine, mai înainte de a cunoște limba în care se scrie; pe când scrierea *primitivă* putea fi înțelesă de or-cine, din or-ce țară fără să fi cunoscut limba scriitorului. Și acesta vine de acolo că scrierea primitivă nu era alt ceva de cât zugrăvirea chipului lucrurilor. Ast-fel la început omul, dacă vrea să dică *brósce*, *șarpe*, *împèrat*, etc. nu le scria numele, cum facem noi astăzi și apoi nici nu o puteau face; ci ei sgâriau sau zugrăviau chipul unei *brósce*, al unui *șarpe*, al unui *împèrat*, etc; de acea or-cine vedea acele chipuri le puteau citi, le puteau cunoște. Când, dupe acea ómenii nu s'au mai mulțumit să 'și păstreze numai câte o idee, ci au voit să infățișede în *scris* mai multe idei despre acelaș lucru și despre aceeași ființă, atunci s'au isbit de mari greutăți; căci a infățișa, de exemplu, pe un împèrat *vitez*, *blând*, *înțelept*, *cuceritor*, etc, etc. servinduse numai de chipuri, înțelege or și cine cât de mare greutate au trebuit să întimpine cel cari au încercat atâtia óră să infățișeze în scris asemenea idei; așa în cât au trebuit să recurgă la simbole. Astfel idea de *vitejie* a infățișat'o printr'un leu; idea de *blândete* printr'un porumbel; idea de *înțelepciune* printr'un șerpe, și așa mai încolo. Dar în curènd s'a văzut că nici aceste simbole nu mai erau îndestulătoare; căci la fie-care idee s'a adaos câte o modificare, câte un grad de superioritate sau de inferioritate. Astfel un împèrat putea fi *mai viteț*, *mai blând*, *mai înțelept* sau *mai puțin viteț*, *mai puțin blând*, *mai puțin înțelept* de cât altul, or *fòrte viteț*, *fòrte blând*, *fòrte înțelept*

sau *cel mai vitez, cel mai blând, cel mai înțelept*, și așa mai departe. Înțelege or și cine câtă greutate a fost să se represinte asemenea și alte felurite modificări ale unei singure idei; de aceea oamenii s'au încercat fel și chip de a găsi un mijloc să potă represinta asemenea idei cu modificările lor, acest mijloc la care au ajuns ei este *pasigrafia*, unde nu se scrie sunete, cum scriem noi astăzi, ci se scrie numai un *semn*; or-care ar fi, căruia i ar corespunde tot d'a una o idee bine hotărâtă. Astfel, de exemplu, semnul acesta § va să dică paragraf, cest-alt + va să dică mort, ér semnul cutare va să dică D-zeu, sau *casă*, sau *car*, sau alt-ceva. Fie care om, fie care popor le citește în limba sa și toți se înțeleg foarte bine între dânsii, fără ca unul să cunoască un cuvânt din limba celui lalt; totocmai precum se petrece chir și în ziua de astăzi cu *cifrele* cari au tot aceeași valoare pentru toți căli le cunosc, căci cifra 1 urmată de trei nule (cea ce face 1000) are tot acelaș preț în totă lumea, deși Românul numește această grupă *mie*, Francezul o numește *mille*, Germanul *tausend*; Italianul *miglio*, Grecul *χιλίοι*, Chinezul în altfel și așa mai departe. Dar apoi voind a se scrie nume proprii, oamenii se isbră éráși de alte greutăți noi, căci la scrierea numelor proprii nu mai pôte fi vorba de un înțeles al vorbeii, ci numai de pronunțarea esactă a sunetelor din cari se compune numele.

Aci oamenii au scris în formă de *rebus*, adică dacă ei ar fi voit să scrie numele *România* ar fi trebuit să zugrăvescă mai întâi chipul unui *rob* sau al unei *rose*, sau alt chip al cărui nume ar fi început cu silaba *ro*; pe urmă ar fi zugrăvit *mână*, sau o *mătură* sau o *măciucă* pentru silaba *mă*; apoi ar fi făcut o *nicovată*, sau *nisip*, etc, pentru *ni* și în sfârșit ar fi zugrăvit *apă*, sau *abur* sau *ac*, etc, pentru *a*. Alăturând toate aceste figurile unele lângă altele, cu conștiință că nu trebuie pronunțat din numele fie-cării decât silaba începătoare, avem icóna scrierii întrebuintate de Chinezii, de Egipteni, de Mexicani, când trebuiau să scrie un nume propriu.

Or-cine pôte vedé clar că în acest sistem chipurile întrebuintate numai au înțeles de idei; ci de *valorii de sunete*; dar tot odată se pot vedé și greutățile acestui sistem; căci pe de o parte tribue să se noteze neîncetat că în cazul cutare chipul întrebuintat nu mai are înțeles de idee, ci *valóre de sunet*; apoi există în fie-care limbă atâtea cuvinte cari încep cu aceeași *silabă*. Acest sistem *silabic* era aprópe imposibil în limbile flecciónare: dar el a fost folositor. El a făcut ca *chipurile*, ca *desemnurile* să nu mai represinte *idei*, ci simple *semne silabice* (de ex. chipul unei *rose* numai representă idea de rosă, ci numai semnul silabei *ro*) De aci un pas mai aveaú dé făcut oamenii pe această cale spre a ajunge de la semne pentru silabe la *semne pentru sunete*; cea ce s'a și realizat.

În adevăr, peste cât va timp, *chipul icónii unei rose* nu se mai citește *ro*, ci are numai valoarea de *r*; chipul *mâna* ține locul lui *m*; chipul unui *brad* ține locul lui *b* și așa mai departe; adică un fel de *acrostișe*, unde se citește numai întâia literă. Acest pas l'au făcut Egiptenii cu mult înaintea erei creștine. Ei sunt cari au ajuns la această desvoltare care constă în întrebuintarea or-cărui cuvânt ca semn de *literă*.

Dar acest alfabet a trebuit să fie simplificat, cea ce au făcut-o Fenicienii, cari au luat de la Egipteni *teoria scrierii*, sistemul de *abstracțiune*, însă ei l-au aplicat la limba lor, desemnând obiectele sau conturele obiectelor, ale cărora inițiale erau literile cerute. Așa au tras conturul unui bou (alef, alfa) pentru a exprima sunetul *a*, etc.

La ei au căpătat literile adevărate lor importanță devenind icône abstracte ale sunetelor, cum sunt și în ziua de astăzi desbrăcate de or-ce formă și de or-ce înțeles individual.

În Grecia literile n-au suferit altă schimbare de cât inversiunea de la dreapta la stânga, cea ce este nenatural. (1)

Alfabetul nostru este derivat tot din cel Fenicén, dar indirect și modificat prin cel *glagolitic*.

Literele alfabetului au singura misiune de a fi purtătorii gândului și expresia materială a sunetelor; de aceea trebuie scris un semn pentru fie-care sunet.

M.

CUM ÎNVĂȚĂ GERTRUDA COPIII SĂI²⁾

de PESTALOZZI.

(Operă compusă din 14 epistole)

Epistola întâia a lui Pestalozzi către amicul său Gesner.

Ast-fel pipăiam, ca să ȳic așa, pulsul metodei ce căutam : experiență minunată ! un om cu minte pătrunzătoare negreșit că n'ar fi îndrăsnit s'o cerce ; dar, din fericire, eu eram orb ; căci altfel nici eu însumi n'aș fi încercat'o. Nu știam ce făceam, dar știam ce voiam : mórtea saú isbânda !

Mijlócele însă de isbutire, le datorii numai nevoii care m'asilia să 'm' deschid drum prin încercăturile nesfârșite ale situații mele.

Eú însumi nu știú și abia pot înțelege, cum am biruit atâtea greutăți. M'am jucat, ca să ȳic așa, cu nevoea, am rupt pedicele cele afară din cale marí ce é punea înaintea mé ; aparenței de imposibilitate materială am opus puterea unei voințe care negligea, fără să vrea, viitorul cel mai apropiat și care se agăța de present, ca și cum presentul singur ar fi existat și ar fi dispus de viață și de mórte.

(1) Cine ar vré să se lumineze mai bine asupra acestor lucruri, n'are de cât să citească conferința D-lui D-r. Gaster intitulată „*Originea Alfabetului și Ortografia Română*” căria am împrumutat multe din ideile de aci. — (Haiman, București.)

(2) Veđi No. 3 al revistei „Lumina pentru toți”

Ecă misiunea ce am împlinit la Stanz până în ziua, când apropierea Austriacilor ni-nici întreprinderea mă¹⁾. Impresiunile ce primii atunci mă reduseră la slăbiciunea corpului în care m'aflam, când părăsiți acest oraș. Până în acel moment, nu precisasem încă în spiritul meu principiile fundamentale cari trebuiau să mă conducă. Când încercasem cea ce se credea cu neputință, găsisem că era cu puțință, contra așteptării mele; când mă adâncisem în hâgiuri nepetrunse de nimeni, descoperisem, pe după hâgiuri, urme de pași, cari mă conduseră la drum bătut, unde de asemenea nimeni nu pusese piciorul de vécări.

Să intrăm puțin în amănunte.

Silit de a instrui eii singur, fără nici un ajutor, învăța arta de a instrui un mare număr de copii uniți prin alții, și,

¹⁾ Armata franceză, gonită de Austriaci, se întorse la Stanz. E aducea mulți bolnavi: de acea casa orfanilor se transformă în spital, și Pestalozzi fu nevoit să se despartă de școlarii săi, la 8 iunie 1799. Sleit de puteri, scuipând sânge. Pestalozzi se retrase la băile Guringel, în partea de sus a cantonului Bérna.

pentru că singurul mijloc de învățare ce aveam la îndemână era pronunțarea cu voce tare, îmi veni în minte ideea de a pune pe copii să desemeze, să scrie și să lucreze în timpul lecțiunii. Neregula produsă de această mulțime de copii cari repetau în cor, mă făcu să întrebuintez ritmul, când vedui că pronunțarea în ritm măria impresia produsă de lecțiune. Ignoranța completă a școlărilor mei în toate privințele mă sili să'i țin lung timp asupra începuturilor, și așa descoperii: 1° creșterea puterii minții ce o dă cunoștința perfectă a celor d'ântai învățături și 2° rezultatele (curajul, încrederea) ce aduce copiilor sentimentul acestei perfecțiuni, chiar copiilor începători de tot.

Nici o dată până atunci nu pricepusem așa de bine legătura ce există între primele principii ale fie-cărei ramure de cunoștințe cu întregul cunoștințelor, nici lipsese și golurile cele mari ce trebuia negreșit să rezulte din învățarea fără ordine și necompletă a acestor principii. Urmărilor acestei observări asupra învățăturii perfecte a noțiunilor elementare întrecură cu mult așteptarea mé. Copiii simțiră în curând că în ei erau puteri necunoscute lor, și mai ales ei căpătară un sentiment de ordine și de frumusețe. Ei avură cunoștința de ei înșiși, și desgustul care de obicei domnește în școle, dispăru din clasa mé ca o umbră: ei voiau și puteau, ei perseverau, isbutiau și erau plini de bucurie. Nu erau școlari cari învățau, ci copii cari simțiau deșteptându-se în ei puteri necunoscute și cari înțelegeau, unde aceste puteri puteau și trebuia să'i ducă, și acest sentiment înălța spiritul și inima lor.

Copii pe copii învățau. Ei cercară experiența; eă numai le o arăta. Chiar aci, eă mă supusei nevoii: neavând nici un colaborator, avui ideea de a pune unul din școlarii cei mai înaintați între alți doi mai puțin înaintați; cel mai înaintat lua de mână pe cei doi camaradi ai săi și le pronunța vorbele ce el știa, și aceștia repetau dupe el vorbele ce ei nu cunoștia încă ¹⁾.

Tu ai auzit, scumpe amice, șgomotul acestui învățământ în comun, ai vedut ardorea și bucuria ce ei arătau. Spune tu însuși ce sentimente ai simțit la acest spectacol. Am vedut lacrămile tale și m'am aprins de mânie contra omului care ar

¹⁾ Or-cine póte vedé în această organizare a școlei începătoare sîmburele *învățămîntului mutual* a cărui teorie o dederă mai târziu peste 20 ani Bel și Lancaster.

pute încă susține că îmbunătățirea poporului este numai un vis.

Nu, nu este un vis; este o artă ce voiți s'o încredințez mamei, însuși copilului, emblemele nevinovăției, și atunci mizerabilul va tăce și nu va mai dice că este un vis!

O D-zeul meu, îți mulțumesc de miseria mea! Numai ăi imi perimate să vorbesc astfel și să reduc la tăcere pe acest om.

Convingerea mea de atunci era completă. Esperiența nu fusese pré lungă; dar, la Stanz chiar, am avut copii, ale căror puteri nu fuseseră încă paralizate de educațiunea ostenitoare și antipsihologică¹⁾ a familii și a școlei, și copii cari se dezvoltară repede. Era o altă rasă; însiși sêracii erau alți ómenii de cât sêracii orașelor și de cât slăbănogii locuitorii din părțile noastre unde cresc grâne și vinuri. Am vedut acolo puterea și facultățile omului în jocul cel mai liber și cel mai variat.

Am găsit, în amestecătura acestei ignoranțe, de care ei nu erau cuipabili, o putere de intuițiune, și când ei veduseră și înțeleseseră, am găsit o memorie fôrte bună. De la ei am învêțat relația naturală care trebuie să se stabilească între cunoștința lumii esteriore și între cunoștința abecedarului. De la ei am aflat cât de mult învêțarea exclusivă a abecedarului și increderea orbă în vorbe, adică în sunete și în sgomote, pot vătêma puterea intuițiunii și cunoștința solidă a lucrurilor care ne inconjoră

Ecă drumul ce percursesem la Stanz. Simțiam că esperiențele mele erau decisive, că demonstraui puțința de a stabili învâțetura poporului pe temelii psihologice, de a'i pune la basă cunoștințe reale, căpătate prin intuițiune, și că ele demascaui deșertăciunea acestui lux de vorbe, cu totul superficial, care constituie astăzi învêțământul popular. Simțiam că, în ochii orii căruii om drept și raționabil, problema ar fi deslegată. Dar mulțimea are prevențiunile sale, é sêmână găștelor cari au fost nutrite la cuine și la grajd de la eșirea lor din ou, și cari nu mai știu nici să sbóre nici să înóte: nu puteam face pe această mulțime prevenită să înțelégă cea ce eu știam așa de bine.

Acéstă misiune era rezervată șederii mele la școla de la Bertud.

(¹) *Antipsihologică*. Acéstă vorbă se compune din doê vorbe grecești și anume din *anti*-contră și *psihologică* privitoare la sufletul omului; de aceea vorba *antipsihologică* înseamnă contrarâ sau nepotrivită sufletului omului.

Dar inchipuește-ți, amice, tu care mă cunoști, inchipuește-ți starea sufletului meu la plecarea mă din Stanz. Când un naufragiat¹⁾, dupe nopți de ostenelă fără repaus, zărește în fine uscatul, resuflă și începe să sperze; dar ecă un vânt îl împinge din nou în marea că fără margini; atunci inima'î inghete, și el își dice și'și repetă de mi' de ori: Pentru ce ore nu mă ie mortea? Și cu toate acestea el nu se aruncă în abis, el își sforteză încă ochii săi osteniți a privi în jurul său el caută încă malul și dacă-l zărește, el se sleeste în sfortări până când membrele lui sunt amortite. Eu eram acest naufragiat.

Inchipuește-ți, Gesner, situația mă întregă, inima și voința mă, munca și naufragiul mă, nenorocirea mă și tremurătura că grósnică a nervilor mei, și nimicirea mă. Ecă, amicul mă, în ce stare eram.

Solemnitatea distribuțiunii premiilor la Bârlad²⁾

[Urmare]

Nimeni în ziua de astăzi nu mai caută a demonstra acest adevăr, adecă necesitatea de a instrui și a moralisa poporul. Acastă veritate a devenit o axiomă pentru acei cari doresc să se aplice cu sinceritate principiile *democrate* și *liberale*; căci stim, că *democrația* fără *lumină* și *virtute* cade în demagogia, demagogia conduce la anarhia, anarhia la despotism. Școla și biserica, éta cele 2 mari instituțiuni, cărora Români' datoresc întreaga lor viață națională. Decă România există astăzi ca corp de națiune, decă avem o limbă națională, cu care Români' să'și exprime sentimente, idei, păsuri și bucurie; decă am strebătut atâtea secole de invasiuni, de suferinți și de devastări și plutim încă ca națiune pe oceanul tulburat al vieței; acesta o datorim, fără îndoelă numai biserice' și școlei. Biserica ne-a conservat limba, biserica ne-a conservat instituțiunile și tradițiunile noastre naționale; și în tot timpul pridvorul biserice' s'a prefăcut în școlă, pentru a învăța pe Români'

¹⁾ Naufragiare sau naufragiu va să dice *frângerăa, spargerea, innecarea unei corăbii în mare*: ér naufragiați se dice persónelor cari se află pe o corabie, pe un vas care a suferit naufragiu. Dar se dice și în pildă *naufragiu* cu înțeles de ruină completă, de nenorocire mare buneoră cum dice Pestalozzi despre sineși.

(²⁾ Veđi No. 3 al revistei „Lumina pentru toți“

carte românească, pentru a'î face să nu uite limba străbună, pentru a păstra în inimile lor scânteia sacră a *Românismului* și a *patriotismului*. Acastă vechiă alianță între *biserica* și *scôla* trebuie manținută și încă din ce în ce mai bine cimentată; căci, dacă scôla și știința dau poporului instrucțiunea și lumina, biserica și morala vor lucra puternic pentru moralisarea și educațiunea lui. Prin urmare conchid că dătoriea orî-cărui bun Român este de a respecta și a ridica din ce în ce mai mult demnitatea bisericei Române; este de a lucra prin toate mijlócele posibile la propagarea printre Români, și a stărui ca, instrucțiunea generală și obligatorie se devie o realitate *așa ca să ajungă a nu mai fi Român fără să scie citi și scrie*; Căci, trebuie să scim că numai atunci vom pute dîce că suntem cu putere în năuntru și în afară, când în cé mai mică colibă, in cel mai umil bordeiū vom afla pe Român cu cartea in mână. Prin urmare, a ne lumina intelegințele, a ne înălța caracterile, a ne inobila sufletul, făcënd să intre pe acastă cale tot poporul român, iată tînta, ce neîncetat trebuie să'și pună înainte orice bun Român, étă scopul către care trebuie să tindă, étă farul către-care trebuie să se îndrepteze toți pașii, étă stéua către care trebuie să se 'nalțe toate privirile.

Carte, învățatură, étă unicul mijloc de dezvoltare atât politicește, cât și economicește și moralicește; prin dēnsa vom ajunge a face din România o țară demnă de a figura, cu onóre, în concertul statelor civilisate.!

Abia la 1816 începe a se simți acest mare adevěr în țara noastră, și după trista periódă a fanarioților, după acea periódă de *150 de ani*, în care o negură désă acoperise tot orizontul cultural și social al României, epoca, în care limba Română este proscrisă și alungată de pretutindenī, din admimistrațiune, din scôla, din biserică și nu mai rămâne de cât în gura poporului de la țară, și în locul limbii române se întronéză cu emfasă *limba grécă*, pe tronurile marilor și nemuritorilor Domni: Mircea Cel Bětrân, Alexandru Cel Bun, Stefan Cel Mare, Mihaiu Bravul, epocă în care scânteia sacră de naționalitate, de românism perise cu totul, sentimentul național se anihilase, în fine epocă, în care scumpa noastră țară se găsia într'o mare decadență morală, în aceste timpuri, în care nu se găsi un mic ungheriu, o singură scôla, unde să se predé *limba Românească*, ci pretutindenī *limba Grécă*, în aceste tim-

purî apare un mare reformator, care a făcut cé mai mare revoluțiune în țera românească. Să nu credeți însă onor. Domni, că vre un *general* seû *Domnu*, seû vre un Rege cu sabia în mână a făcut această transformare, această revoluțiune. Nu! Ci un simplu dascăl, *dascălul Lazăr* care cu cartea în mână, cu desagiî în spinare și pe jos, a trecut munții Carpați, și a venit în București în mijlocul Românilor pentru a descepta în ei *ideia Româanismului și a patriotismului*.

Da! Forța, care ucise pentru totu-deauna pe fanarioți și a scăpat țara de tristele influenți ale regimului lor asupra naționalității noastre, nu este forța armatelor, ci forța cuvântării, forța elocinței aceluî obscur ardelén care, *cu multă dificultate*, și în urma multor descurajări și disgust, putu aduna în juru-seû câți-va discipuli ca : *Eliade Rădulescu, Poenaru, Marcovini, Moroiu, Poteca* și alții, într'un colțisor de la Sf. Sava, care primiră în inimele și spiritele lor cuvinte, idei și sentimente dătătoare de viață, de naționalitate și de româanism.

După cum ne spune ilustrul seû discipol, *Eliade Rădulescu*, „*cu mâni pline el arunca în orî ce ocaziune semințele româanismului și a le naționalității*“. Așa este și se vede că aceste semințe cădură pe pământ bun și ele deveniră, punctul de plecare al deșteptării noastre naționale.

Și 'n adevăr, că chiar puțini ani mai târziu, în 1828, după alungarea lăcustelor fanarului și restabilinduse domni pământeni în ambele principate, Grigore Ghica în România și Ión Sturza în Moldova, încep înființarea de scoli românești și mai târziu, în 1834, la venirea lui Alexandru Ghica în România și Mihail Sturza în Moldova, scolile încep a se înmulți și a fi respândite în toate unghiurile țării, și de atunci pe fie-care și numărul lor crește, organizarea lor se întărește până în ziua de astăzi, când ori-ce Român poate să se fălască și să se mândrească de progresele făcute și rezultatele dobândite, și să aibă speranțe într'un viitor mare apropiat.

Familia fiind baza or cării societăți civilisate, rezultă că fericirea poporului depinde de la fericirea și organizarea familiei. Prin urmare, voi, membri ai familiei române, să căutați a vă îndeplini cu sântenie datoriile vóstre.

Căci, numai ast-fel veți sigura pacea și fericirea în mijlocul familiei, care pace și fericire, prin urmare va esista în mijlocul societății, în mijlocul națiunii române. Cé mai principală

datorie incumbă vouă părinți de familie, voi sunteți datori a da copiilor voștri, nu numai hrana materială ci și spirituală, trebuie se 'i încunjuțați de sfaturile vóstre, și să 'i pregătiți pentru momentul, când vor rămâne singuri în lume când voi nu veți mai fi și vor rămâne singuri, a conduce barca lor fragetă pe valurile fortunóse ale vieței. Cé mai nobilă și mai sublimă doctorie ce a pus providența în inimile muritorilor, este datoria vóstră. Căci, în ce se concentrá tótă speranța vóstră, cele mai frumoșe ilusiuni ale inimei părintesci, de cât în viitorul copiilor voștri, dar în același timp a le face și educațiunea lor morală și intelectuală, formândule caracterile, trimetîndu la scólă pentru ca se 'și capete învățeturile, reclamate de apucăturile și facultățile lor; iară pe de altă parte se veghiați necontentit asupra purtării lor, conducându prin autoritatea și consiliile vóstre pe calea binelui, pentru ca și ei la rëndul lor să devie în stăre a 'și îndeplini tóte datoriile vieții.

Cu mari greutăți, cu mari sacrificii, voi, iubiți părinți, vă împliniți datoriile față cu noi. La rëndul nostru noi nu putem să respundem la sacrificile ce faceți pentru noi, de cât prin iubirea, prin respectul, recunoștința ce etern o vom păstra o pentru voi!

Iar vouă, părinți spirituali, vă voi spune, în numele meu și al colegilor mei: când șapte ani am sorbit cupa bine făcătoare a povețelor vóstre. Când șapte ani ne am adăpostit sub scutul vostru, apărândune de inimicul luminii și virtuții, adică de ignoranță și corupțiune! Când șapte ani am respirat acelaș aer cu voi! Când șapte ani ați fost farul care ați luminat pașii noștri, aretândune și consiliindune se urmăm calea binelui și să ne ferim de acea a rëului! Când șapte ani ne-am încălțit la rugul, la focul patriotismului vostru! Când, voi, părinți spirituali, sunteți aceia cari ne ați cultivat facultățile noastre, ne ați luminat inteligințele noastre, ne ați format și înalțat caracterele noastre, voi cari ne ați inobilit sufletele noastre, ne ați înfrumusețat inimile noastre, voi cari ne-ați însuflețit cugetărea prin sentimente nobile și generóse, voi cari ați deschis ideilor, cugetărilor și inspirațiunilor noastre, o sferă mai înaltă, cari ne-ați deșteptat cultul virtuții și dorința binelui, voi cari ați deșteptat în noi scânteia sacră a patriotismului și a naționalității, de voi, când după multe greutăți și sacrificii ce ați îndurat în conducerea misiunii vóstre, și când ați vădut reali-

sându-se opera v^ostră, fructele munc^ei v^ostre, de voi, dic, a venit timpul crud să ne despărțim. Da! astă-đi ne despărțim. Voi rămâneți aci a continua frumoasa v^ostră operă, nobila v^ostră misiune; iar noi ne ducem a ne îndeplini până la capăt datoria noastră. Voi rămâneți aci, înconjurați de iubirea, respectul, devotamentul și recunoștința, ce tot deauna am avut și totdeauna vom avé-o pentru voi, și noi plecăm ducând cu noi scumpele v^ostre nume, inscrite cu litere neșterse în fundul inimei n^ostre.

Trăescă corpul profesoral al Liceului din Bârlad.

Trăescă Scólele Române.

Trăescă toți Români, cari se îngrijesc de propagarea instrucțiunii și a educațiunii în Regatul liber și independent al României!!

În loc de răspuns revistei „Contemporanul“

„Dar, ce aũ ceĩ de la „Contemporanul“ de te injurã așa de grosolan?, furã întâile vorbe cu cari mă întimpinã un prieten, când mă întorceam de la tipografie, în điaua eșirii de sub tipara No. 2 al revistei „Lumina pentru toți.“

„Dóre nu vor fi mâncat lauri, rãspunseĩ, cãci înțeleg să critice lucrarea din or-ce punct de vedere ar voi, dar nu înțeleg să mă insulte; și apoi nici n'aũ cavalerismul să mă incunoștiințeze despre acésta, pentru că, deși No. 1 al reviste n^ostre li s'a trimes, îndată ce a apãrut, „Contemporanul“ însă n'a venit în schimb.

„Este óre cu putință să nu ți se trimitã numéru, „Contemporanului“ în care aũ apãrut asemenea insulte, mãi ales când li s'a și trimes numéru, revistei „Lumina pentru toți“ care s'a luat de pretext ca să te injurieze“?

„Este cu putință, điseĩ, cãci pinã acuma n'a venit în schimb nici un numér al acelei reviste; de aceia nici n'am știut nimic în acésta privință.“

Sosind a casã, un funcționar al meũ, abonat la „Contemporanul“, tmĩ ești înainte cu numéru în care se cuprind insultele pomenite.

Foiletând acel esemplar, vęđuĩ în adevér un articol intitulat „De prin lume adunate și la lume éráși date“ care se ocupã de revista „Lumina pentru toți“ și care articol este iscãlit de „Mordax“ adicã o mascã, un nume mincinos, ascunđend negreșit vr'o persónã care în fața lumii trece de om cum se cade, dar care în fapt este așa cum se vede din citirea articolului sęũ, adicã o persónã cu óre care învățaturã, dar care a apucat să se deprinđã cu ocãrile și cu injurãturile, și de aceia cautã ocașione să'și satisfacã acésta poftã, ascunzãndu-se dupe un nume strein, cãci dacã și-ar iscãli numele adevérat, când scrie astfel de insulte, negreșit că n'ar mãi puté înșela pe nimenĩ, să'l mãi considere de om cum se cade.

Fa cu acestea, concludiunea me este că acele injurii grosolane sunt venite din partea redacțiunii revistei „Contemporanul” că ele sunt scrise cu o vădită r voin i că neavnd curagiul să se dă de părinte al unor astfel de lucruri, a pus pseud-onimul „Mordax” care va să dică „muctor”. Să fie dar constatat că redaciunea „Contemporanul,” nu tie să critice de ct ocrind i insultnd; de aceea nici noi nu ne adresăm ei, ci cititorilor notri, cărora vom da sma de insultele in cestiune.

Mare srbtre colar rurală sau d-l Stolojan  colele steti

In iua de 7 Iuliu trecut, d-l Stolojan a făcut o mare solemnitate la domeniul său Herti, din apropiere de Oltenia, cu ocazia distribuirii de premii colarilor din colele dupe domeniul său, cnd au fost chemate i alte cole vecine, aa că in acea i s’au aflat concentrate la Herti opt cole rurale.

La plecarea notr din comunele respective, ne scrie un invtor, „cu elevii i elevele, cu priniii lor i cu o mulime de rani spre a ne duce la Herti, era o mndree să ’i priveti in hainele lor de srbtre, beii purtnd toii costumul de dorobni, când se adunase la col obtia intrga a comunei să vadă plecarea.

Ajuni la localitate ne strinserm cu toiii la col din Herti, de unde am pornit spre defilare pe dinaintea cortului destinat pentru solemnitate, unde ne atepta d-l i d-na Stolojan, inoii de mai multe persoane din Bucureti i din alte pri. Dar lume era att de multă, in ct ai fi creut că este un blciu mare, căci tte satele pina la o mare depărtare veniseră să vadă cea ce nu mai vduser.

colele erau ast-fel aranjate pentru defilare : fie-care col avea in capul său pe invtor i autoritatea respectivă, r unul din colarii purta stgul tricolor, i in fruntea tuturor mergea cntnd muzica regim. 6 din Bucureti.

Ajuni in faa cortului, dupe ce colarii, beii i fetele, oferir d-lui i d-nei Stolojan buchete de flori, intonarm impreună cu toiii imnul regal, apoi urmară discursurile.

Elevii i elevele cărora s’au dat premii erau in număr de aprópe 400.

Nu ’i faci idee ce bucurie simiau priniii i copiii cnd se distribuiau cunune, cri, unelte, costume, instrumente, vite i când marele proprietar i proprietresa depunea sărutatul lor pe fruntea copilailor. Dupe distribuire s’a pus masa tutor colarilor pe care i a servit ini d-na Stolojan, imprind mncare fie căruia cu mna sa . . . Priniilor s’a dat vin. . . . Mai in urmă, vedeai de o parte jocurile frbeliane, esecutate de elevii i eleve; de alta, — horă de flăcăi, fete, tineri i tinere; alături vedeai pe btrni privind cu inima deschisă la aca mare srbtre, pe cnd d-l i d-na Stolojan, cu suita d-lor plină de bucurie se plimbu prin mijlocul mulimii.

In urma acestor veselii s’a dat o masă la care am luat parte i noi, invtorii i invtoarele, unde s’au ridicat mai multe toaste din partea

» d-lor proprietari și a celor-l-alte persoane pentru înaintarea școlii rurale, la cari s'a răspuns de învățătorul din Radovan mulțumind(1) d-lui și d-nei Stolojan pentru aceste mari sacrificii și rugând cerul ca pă-mântul românesc să producă asemeni proprietari.

» In fine, luându-ne bun rămas, am plecat satistăcut(1) până în adâncul inimei de această serbătoare, unică la noi în România, dată în onoarea și prosperarea școlilor rurale. Ce privește frumoasă! N'am destule cuvinte, d-le Băltene, să vă descriu această serbare. Să fii văduț pe pă-rinții copiilor cum duceau unii oile, alții instrumentele agricole și hainele luate de fii lor, strigând cu mare entusiasm : „trăescă d-l și d-na Stolojan ! !“ La întorcerea noastră către comuna respectivă, când intram în sate eșiau din case mic cu mare inaintea noastră, etc. etc...“

Cum vedem, mulțumirea, veselia, bucuria, entusiasmul au fost la culme.

Laudă mare se cuvine d-lui Stolojan.

Știu că mulți are să dică că d-l Stolojan a făcut acesta numai în scopul ca să fie laudat.

Chiar dac'am presupune acesta, d-l Stolojan tot merită laudă, căci prin fapta sa a stimulat la bine atâtea școle rurale și atâtea săteni.

Dacă toți d-nii proprietari ar încuragia ast-fel școla poporului, ne-greșit că lumina ar pătrunde mai curând în sate.

BIBLIOGRAFIE

UN PAS ÎNAINTE ÎN ISTORIA ROMÂNIEI

de GHEORGHE FRUNZA

Acesta este titlul unei broșure ce ni s'a trimis de D-l I. Nenitescu redactorul revistei : „ *Tara nouă* „. Deși această broșură ni s'a trimis cu mult inaintea aparițiunii revistei, *Lumina pentru toți* ; cu toate acestea timpul nu ne a permis pân'acum s'o citim.

Autorul acestui studiu a voit să dovedească că Români au făcut un pas înainte pe tărâmul politic, în anul 1883, adică atunci când puterile Europei adunate în conferință la Londra, contra tuturor drepturilor au desbătut cestiunea Dunării fără să primescă pe România ; de acea guvernul român și dupe densusul mai mulți scriitori mari din Europa au protestat sus și tare contra acestei fapte a puterilor Europene, dovedind lumii că dreptatea este de partea României și că hotărârea conferinței din Londra, nu se va pute pune în practică, fiind hotărâtă țara să și apere drepturile prin toate mijlocele.

Impotrivirea României și argumentele cele întemeiate ale guvernului român și ale marilor scriitori au făcut în cele din urmă să adă pe membrii conferinței din Londra marea nedreptate ce făcēju, voină să impună unei țări regulamente lucrate fără participarea ei ; de acca conferința și-a perdat timpul în zadar, căci lucrările ei n'au putut fi pu-se în lucrare.

(1) A nume S. Vasilescu.

(1) Acest studiu „ *Un pas înainte în istoria României* „este estras din revista „ *Tara nouă* .“

Etă cum se exprimă D-l G. Frunză, autorul broşurei în cestiune, asupra acestui punct (pag. 26 şi următoare).

„. . . Deşi conferinţa nesocoteşte principiul elementar: că nu se pot lua decizii asupra drepturilor suverane ale unui stat fără consimţământul formal al acestuia, şi deşi nesocoteşte chiar protestul României contra acestor nedreptăţi, totuşi conferinţa a fost nevoită a recunoşte, că hotărârile luate în asemenea condiţii, nu pot avea putere esecutorie faţă cu statele ce nu le au subsemnat.”

„Acest punct din desbaterile conferinţei este vrenic de totă luarea a-minte, mai cu seamă fiind-că cei interesaţi şi doritori ca cestiunea Dunării s'aibe pentru ţară urmările cele mai rele, caută mereu a răspândi credinţa, cum că aducerea la îndeplinire şi chiar impunerea tractului de la Londra. în contra voinţei României, ar fi numai o simplă cestiune de timp. .

„După ce conferinţa încuviinţase regulamentul de navigaţie, de poliţie fluvială şi de supraveghere pentru partea Dunării între porţile de-fer şi Galaţi, lucrare întocmită de comisia europeană contra votului României, imputernicitul Austro-Ungar propuse un proiect de declaraţie, prin care să se constate adoptarea definitivă de către puteri a aceluşi regulament. În desbaterile ce au urmat despre redacţia acestui act, toate puterile constatară de o potrivă că hotărârile conferinţei nu vor putea avea un caracter esecutoriu faţă cu statele ne-representate în conferinţă. Prin urmare, cuvântul de *esecutoriu* ce se afla în proiectul propus de Conte Karoly nu s'a aprobat de adunare şi a fost retras de însuşi plenipotenţiarul austro-ungar. Declaraţiile făcute în această privinţă de Lord Edmond Fitzmaurice, reprezentantul Angliei, sunt mai cu seamă lămuritoare. Acesta duse c'ar fi înţeles cuvântul „*Esecutoriu*“ ca *aplicabil numai la puterile semnatare ale protocolului*. Acest cuvânt nu s'ar putea însă interpreta ca *dând vre unei puteri un mandat esecutoriu*. Acum însă or-ce dificultate este înlăturată, de ore-ce această expresie n'a fost manţinută ¹⁾ Aşa dar după părerea imputernicitului englez, chiar dacă cuvântul «*esecutoriu*» ar fi fost admis, el nu s'ar fi putut înţelege ca un mandat esecutoriu dat vre unei puteri. Cu atât mai mult trebuie să dispară or-ce îndoelă în această privinţă, când cuvântul s'a retras şi când adunarea recunoscă în unanimitate că hotărârile ei nu pot constitui un titlu esecutoriu. Etă pe temeiul actelor cum slă această cestiune” Acesta este punctul principal ce autorul 'şi a propus să tracteze în această broşură; dar cu toate acestea el face o dare de seamă a întregii politici externe a actualului guvern, apărând contra atacurilor primite din partea adversarilor politiei.

Subiectul acestei broşure şi modul cum este scrisă, face din é carte foarte interesantă pentru or-cine şi în mare parte chiar plăcută la citire.

Sarada din No. 3 însemnă *Jug-astru*.

Persónele cari au deslegat sunt: A. P., Em. R. şi V. L. din Bucureşti, G. Stoicescu, din Surani şi Ilie Ionescu, din Ploesti.

¹⁾ Şedinţa conferinţei de la Londra, din 13 Februarie 1883, Protocol No. 3.

EDUCAȚIUNEA

PENSIONAT DE BĂEȚI

AL LUI

— ENIŪ BĂLTÉNU —

aflat acum

Intre strada Cernica No. 4 și strada Negustori No. 7
[Peste drum de Biserica cu Sfinți]
BUCUREȘTI

In acest pensionat se primesc scolari

Interni, Externi și Demi-interni pentru
clasele **Primare, GIMNASIALE și Comerciale**

Este speranță că acest an se va înființa și grădina de copii (Kindergarten)

Acest pensionat este situat în poziția cea mai sănătoasă a capitalei, aproape de școala comercială, de liceul Matei Basarab, de gimnasiul Lazăr, de gimnasiul Mihail Bravul și de sucursala liceului Sf. Sava.

Acest pensionat **a probat cu fapte**, anul trecut, să știe să 'și facă datoria în conștiință. Scolarilor cari au terminat clasele primare, li s'au dat atestate de la școlile statului, fără să rămână nici unul repetent. Școlarii gimnasiali și comerciali au urmat cursurile la școlile publice, unde au și depus examenele, fără ca nici un scolar gimnasial, înscris în regulă, să rămână repetent, ba încă unii au luat premii.

Anul trecut, am încercat să fac clasa I gimnasială în pensionat, numai cu puțini școlari cari la finele anului scolar depuind examen la gimnasiul Lazăr au fost toți promovați.

Pentru-că pensionatul se mută într'o casă mai mare de la Sf. Dumitru viitor, acest an se vor primi scolari cu prețurile scădute mai cu seamă copiii cei mici.

Scolarii sunt obligați să vorbescă tot dauna în limba **germană și francesă**, în care scop s'au angajat persoane anume cu contract în regulă. Pentru îngrijirea copiilor mici s'a angajat o damă germană.